

5. MOZUS GRĀMATA VĒLĀKOS RAKSTOS

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

2ķēn 22, Neh 9:6, Jer 7:1–7, Ps 148:4, Jer 29:13, Mih 6:1–8, Dan 9:1–19.

ATMIŅAS PANTS:

“Tomēr vienīgi pret taviem tēviem Tam Kungam ir bijis labs prāts, Viņš tos iemīlēja, un Viņš izredzēja viņu pēcnācējus, tos, kas nāktu pēc viņiem.” (5Moz 10:15)

Viens no pārsteidzošākajiem faktiem par Bībeli, īpaši Veco Derību, ir tas, cik bieži tā atsaucas vai netieši norāda pati uz sevi, tas ir, vēlākie rakstnieki citē agrāk sarakstīto, lai izteiktu savu domu.

Piemēram, 81. psalms atgriežas pie Otrās Mozus grāmatas un tad gandrīz vārds vārdā citē no desmit baušļu ievada, dziesminiekam rakstot: “Cita Dieva tev nedrīkst būt, tev nebūs pielūgt svešus dievus.” (Ps 81:10)

Visā Vecajā Derībā ir atsauces uz Pirmo Mozus grāmatu, īpaši radīšanas stāstu, piemēram: “Es uzlūkoju zemi, un redzi, tā ir izpostīta un tukša! Es uzlūkoju debesis, un tur nebija vairs gaismas.” (Jer 4:23; sk. arī 1Moz 1:2.)

Vairākas reizes vēlākie Vecās Derības rakstnieki, piemēram, pravieši, atsaucas arī uz 5. Mozus grāmatu, kurai bija tik svarīga loma agrīnā Israēla derības dzīvē. Šajā nedēļā pievērsīsimies tam, kā vēlākie rakstnieki izmantojuši šo grāmatu. Kādas 5. Mozus grāmatas daļas viņi citēja, un kādas domas viņi izsaka, kas ir aktuālas mūsdienās?

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 11. decembrī.

Likuma grāmata

Jūdas ķēniņš Josija, kam bija astoņi gadi, kad kļuva par ķēniņu, pirms savas nāves kaujas laikā valdīja 31 gadu (640.–609.g. pr.m.ē). Astoņpadsmitajā valdīšanas gadā notika kas tāds, kas vismaz uz kādu laiku mainīja Dieva tautas vēsturi.

Izlasi 2ķēn 22. nodaļu. Ko mēs varam mācīties no šī gadījuma? _____

Pētnieki jau sen ir secinājuši, ka “bauslības grāmata” (2ķēn 22:8) bija 5. Mozus grāmata, kas acīmredzot daudzus gadus bija pazudusi.

“Pirmo reizi dzirdot lasām šajā senajā manuskriptā izteiktos paskubinājumus un brīdinājumus, Josija jutās ļoti satraukts. Nekad iepriekš viņš vēl nebija tik skaidri sapratis noteiktību, ar kādu Dievs Israēlam bija licis izvēlēties dzīvību vai nāvi, svētību vai lāstu (5. Moz. 30:19). [...] Grāmatā bija bagātīgi apliecinājumi Dieva labprātībai pilnībā izglābt ikvienu, kas uz Viņu paļausies. Kā Kungs tos bija atbrīvojis no Ēģiptes verdzības, tāpat Viņš gribēja spēcīgi darboties, lai tos nostiprinātu Apsolītajā zemē un darītu par galvu visām tautām virs zemes.” (Elena Vaita “Pravieši un ķēniņi”, 393. lpp.)

Visā nākamajā nodaļā mēs varam redzēt, cik nopietni ķēniņš Josija centās “ar visu sirdi un visu dvēseli turēt Viņa baušļus un Viņa liecības, un Viņa likumus” (2ķēn 23:3; sk. arī 5Moz 4:29, 5Moz 6:5, 5Moz 10:12, 5Moz 11:13). Šī reforma iekļāva šķīstīšanu un attīrīšanu no “visu elku negantības, ko vien viņš redzēja Jūdas zemē un Jeruzalemē, lai stingri turētu bauslības vārdus, kas rakstīti grāmatā, ko priesteris Hilkijs bija atradis Tā Kunga namā” (2ķēn 23:24).

5. Mozus grāmata bija pilna ar brīdinājumiem un pamācībām nesekot apkārtējo tautu praksēm. Josijas rīcība un viss, ko viņš darīja, ieskaitot elkdievīgo priesteru nogalināšanu Samarijā (2ķēn 23:20), atklāja, cik tālu Dieva tauta bija aizgājusi no viņiem uzticētās patiesības. Tā vietā, lai viņi būtu tādi, kā bija paredzēts, svēta tauta, viņi savienojās ar pasauli, bet vienlaikus bieži domāja: “Pateicība, ka mums ir labas attiecības ar Kungu.” Cik bīstama krāpšana!

Kas ir tas, no kā mums vajadzētu sevi pamatīgi šķīstīt mūsu pašu mājās un varbūt pat kādā draudzes iestādē, lai patiešām varētu kalpot Kungam no visas savas sirds un dvēseles? _____

Debesu debesis

5. Mozus grāmata skaidri ziņo, ka likums un derība bija centrā ne tikai Israēla attiecībās ar Dievu, bet arī tajā, ka tautai bija paredzēts būt “izredzētai” (5Moz 7:6; 14:2; 18:5).

Izlasi 5Moz 10:12–15, kur ir uzsvērtā doma par likumu un Israēla izredzēto statusu.

Taču ko Bībele domā ar frāzi “debesu debesis”? Kādu domu Mozus pasaka ar šo frāzi?

Tas, ko nozīmē “debesu debesis”, nav pilnībā skaidrs, vismaz no šī konteksta, taču Mozus norāda uz Dieva majestāti, spēku un grandiozumu. Tas ir, Viņam pieder ne tikai debesis, bet “debesu debesis”, kas visdrīzāk ir idiomātisks izteiciens un norāda uz Dieva virsvardību pār visu radību.

Izlasi šos pantus, kas balstīti uz 5Moz grāmatā pirmo reizi minētu frāzi. Kāda doma ir izteikta katrā tekstā, un kā mēs šeit redzam 5Moz grāmatas ietekmi?

1ķēn 8:27 _____

Neh 9:6 _____

Ps 148:4 _____

Īpaši skaidra Nehemijas 9. nodaļā ir tēma par Dievu kā Radītāju, kam vienīgajam vajadzētu kalpot. Viņš ir radījis visu, pat “debesu debesis un visus debesu pulkus” (Neh 9:6). Neh 9:3 teikts, ka viņš “lasīja no Tā Kunga, sava Dieva, bauslības grāmatas”, kas, tāpat kā Josijas laikā, visdrīzāk bija 5Moz grāmata. Ar to arī izskaidrojams, kāpēc dažus pantus vēlāk levīti, slavējot un pielūdzot Dievu, izmanto šo frāzi “debesu debesis”, kas tiešā veidā ņemta no 5Moz grāmatas.

Dievs ir radījis ne tikai zemi, bet arī “debesu debesis”. Un tad padomājiet, ka šis pats Dievs gāja uz krustu! Kāpēc pielūgsmē ir tik piemērota mūsu atbilde Dievam, kurš tik daudz darījis mūsu labā? _____

5. Mozus grāmata un Jeremija

Pirms daudziem gadiem kāds jauns agnostiķis dedzīgi meklēja patiesību – lai arī kas būtu šī patiesība un lai arī kur tā viņu novestu. Beigās viņš ne tikai sāka ticēt Dievam Tēvam un Jēzum, bet arī pieņēma septītās dienas adventistu vēsti. Viņa mīļākais Bībeles pants bija Jer 29:13, kurā teikts: “Kad jūs Mani meklēsiet, jūs Mani atradīsiet. Ja jūs no visas sirds Mani meklēsiet.” Pēc daudziem gadiem, pētot Bībeli, viņš atkal atrada šo pantu, bet tikai 5Moz grāmatā. Tas ir, Jeremija to bija ņēmis no Mozus.

Izlasi 5Moz 4:23–29. Kāds konteksts ir šim Israēlam dotajam apsolījumam, un kā tas var attiekties uz mums? _____

Kā mēs jau redzējām, 5Moz grāmata tika no jauna atklāta ķēniņa Josijas valdīšanas laikā, kad, starp citu, Jeremija uzsāka savu kalpošanu. Tāpēc nav brīnums, ka Jeremijas rakstos varam redzēt 5Moz grāmatas ietekmi.

Izlasi Jer 7:1–17. Ko Jeremija liek tautai darīt, un kā tas ir saistīts ar 5Moz grāmatā rakstīto? _____

Atkal un atkal 5Moz grāmatā Mozus uzsver, ka viņu eksistence Kānaāna zemē bija balstīta uz nosacījumiem un, ja viņi nepaklausīs, viņi nepaliks tajā vietā, ko Dievs viņiem bija izraudzījis. Izlasi konkrētu brīdinājumu Jer 7:4, kas pēc būtības pasaka – jā, šis ir Dieva templis, un, jā, viņi ir izraudzītie ļaudis, bet tam visam nebūs nekādas nozīmes, ja viņi būs nepaklausīgi.

Šī paklausība ietvēra to, kā viņi izturējās pret svešiniekiem, bāreņiem, atraitnēm. Šī doma tieši aizved uz 5Moz grāmatu un dažiem līguma nosacījumiem, kas tiem bija jāievēro: “Nepārgrozi svešinieka un bāreņa tiesu un neņem ķīlā atraitnes drēbes.” (5Moz 24:17; sk. arī 5Moz 24:21; 5Moz 10:18, 19; 5Moz 27:19.)

Izlasi Jer 4:4 un salīdzini to ar 5Moz 30:6. Kāda vēsts šeit ir sniegta ļaudīm, un kā princips vienlīdz attiecas uz Dieva ļaudīm mūsdienās? _____

Ko Kungs prasa?

Daudzos praviešu rakstos atrodam atkārtotus aicinājumus būt uzticīgiem. Ne tikai uzticīgiem vispārīgi, bet īpaši uzticīgiem ar Israēlu slēgtajai derībai, kas tika no jauna apstiprināta tieši pirms ieiešanas Apsolītajā zemē. 5Moz grāmata ir Dieva derības ar Israēlu atkārtots apstiprinājums. Nu, pēc 40 gadiem, Kungs gatavojās piepildīt (vai turpināt piepildīt) derības apsolījumus, kas bija Viņa derības mērķis. Tādēļ Mozus pamācīja viņus īstenot savu daļu. Patiešām, liela daļa no praviešu rakstiem pamatā bija aicinājums ļaudīm izpildīt savu daļu derībā.

*Izlasi Mih 6:1–8. Ko Kungs šeit pasaka, un kā tas ir saistīts ar 5Moz grāmatu?
(Sk. arī Am 5:24 un Hoz 6:6.)* _____

Bībeles zinātnieki šajos Mih grāmatas pantos ir saskatījuši to, kas zināms kā “derības tiesas prāva”, kurā Kungs “iesūdz” jeb ierosina lietu pret Saviem ļaudīm – derības pārkāpšanas dēļ. Šajā gadījumā Miha ziņo, ka Kungam ir “sūdzība pret Savu tautu” (Mih 6:2, NKJV), kur vārds “sūdzība” (“riv”) var nozīmēt juridisku procesu. Tas ir, Kungs pret viņiem ierosina tiesas prāvu. Šis salīdzinājums ietver juridisku aspektu derībā (paralēli attiecību aspektam). Tam nevajadzētu būt pārsteigumam, jo galu galā centrālais derībā bija likums.

Ievērojiet arī, kā Miha aizņemas valodu no 5Moz grāmatas: “Un tagad, Israēl, ko Tas Kungs, tavs Dievs, no tevis prasa? Neko citu kā vienīgi būties To Kungu, savu Dievu, staigāt visur Viņa ceļos, Viņu mīlēt un Tam Kungam, savam Dievam, kalpot ar visu savu sirdi un visu savu dvēseli, turēt visus Tā Kunga baušļus un Viņa likumus, ko es šodien pavēlu tev par labu.” (5Moz 10:12, 13) Tomēr tā vietā, lai citētu to tiešā veidā, Miha to pārveido, izmainot 5Moz grāmatas “likuma burtu” pret “likuma garu”, kas nozīmē būt taisnam un žēlsirdīgam.

Ko mēs no lasītā secinām? Lai arī kāda ārēji izskatās reliģija un dievbijība (daudzie dzīvnieku upuri, t.i., “tūkstošiem aunu”), nav tas, kas veido Israēla derības attiecības ar Dievu. Kas labs var būt šī ārējā dievbijība, ja, viņi, piemēram, “ar varu piesavinās laukus un atņēma mājas, kas viņiem iepatikas; tā viņi rīkojas varmācīgi pret ikvienu nama īpašnieku un pret viņa mantoto īpašumu” (Mih 2:2)? Israēlam bija jābūt par gaismu pasaulē, par ko tautas teiktu ar apbrīnu: “Tiešām, šī lielā tauta ir sapratīga un gudra tauta.” (5Moz 4:6) Tādējādi viņiem bija jārīkojas ar gudrību un izpratni, kas ietver izturēšanos pret cilvēkiem ar taisnību un žēlastību.

Daniēla lūgšana

Viena no slavenākajām lūgšanām visā Vecajā Derībā ir Dan 9. nodaļā. No pravieša Jeremijas rakstu lasīšanas uzzinājis, ka Israēla “izpostīšanas” (Dan 9:2) laiks – septiņdesmit gadi – drīz būs pagājuši, Daniēls sāka nopietni lūgt.

Un kāda tā bija lūgšana – sāpīgs un asaru pilns lūgums, kurā viņš atzīst savus grēkus un savas tautas grēkus, vienlaikus atzīstot Dieva taisnību visās nelaimēs, kas pār viņiem bija nākušas.

Izlasi Dan 9:1–19. Kādas tēmas jūs varat atrast, kas tiešā veidā ir saistītas ar 5Moz grāmatu? _____

Daniēla lūgšana ir kopsavilkums tieši tam, par ko tauta bija brīdināta 5Moz grāmatā attiecībā uz sekām, kas radīsies no derības neievērošanas. Divreiz Daniēls atsaucas uz “Mozus bauslību” (Dan 9:11, 13), kas noteikti ietvēra 5Moz grāmatu un šajā gadījumā, iespējams, attiecas tieši uz to.

Kā teikts 5Moz grāmatā, viņi tika aizvesti no zemes (sk. 5Moz 4:27–31 un 5Moz 28. nod.) tieši tāpēc, ka nebija klausījuši un kā Mozus bija paredzējis (5Moz 31:29).

Cik traģiski arī, ka tā vietā, lai apkārtējās tautas teiktu: “Tiešām, šī lielā tauta ir sapratīga un gudra tauta” (5Moz 4:6), Israēls kļuva šīm tautām par “apsmieklu” (Dan 9:16).

Visās savās asarās un lūgumos Daniēls nevienā vietā neuzdod parasto jautājumu, ko tik daudzi jautā, kad notiek nelaime: “Kāpēc?” Viņš to nekad nejautā, jo, pateicoties 5Moz grāmatai, viņš skaidri zina, kāpēc tas viss notiek. Citiem vārdiem, 5Moz grāmata iedeva Daniēlam (un citiem trimdiniekiem) kontekstu, kurā saprast, ka ļaunums, kas ir nācis pār viņiem, nebija tikai akls liktenis, akls gadījums, bet gan viņu nepaklausības auglis, no kā viņi bija brīdināti.

Bet varbūt pat vēl svarīgāk ir tas, ka Daniēla lūgšana izteica realitāti, ka, neskatoties uz šiem notikumiem, bija cerība. Dievs viņus nebija atmetis, kaut arī tas tā izskatījās. 5Moz grāmata sagādāja ne tikai kontekstu, lai saprastu situāciju, bet arī norādīja uz atjaunošanas apsolvījumu.

Izlasi Dan 9:24–27, pravietojumumu par Jēzu un Viņa nāvi pie krusta. Kāpēc Daniēlam (un mums pārējiem) tika dots šis pravietojums Israēla trimdas un atgriešanās apsolvījuma kontekstā? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

“Šie [Mih 6:1–8] ir vieni no Vecās Derības izcilajiem pantiem. Līdzīgi Am 5:24 un Hoz 6:6 tie personificē astotā gadsimta praviešu vēstis. Sākumā ir skaists piemērs par derības tiesas prāvu, kur pravietis sasauc tautu, lai tā uzklausu Jahves apsūdzību pret viņiem. Kalni un pakalni ir tiesneši, jo tie ir pastāvējuši ilgu laiku un ir liecinājuši par Dieva rīcību ar Israēlu. Tā vietā, lai apsūdzētu Israēlu derības laušanā, Dievs jautā Israēlam, vai viņiem ir kādas apsūdzības pret Viņu. ‘Ko es esmu izdarījis? Kā Es esmu tevi nogurdinājis?’ Piedzīvojot netaisnību, daži nabaga cilvēki var kļūt noguruši, ‘darot labu’. Piedzīvojot iespējas kļūt ātri bagātiem, daži no zemes īpašniekiem var nogurt no derības noteikumu ievērošanas.” (Ralph L. Smith, Word Biblical Commentary, Micah-Malachi, (Grand Rapids, MI: Word Books, 1984), vol. 32, p. 50.)

“Šajos reformas pasākumos ķēniņš centās izdeldēt visas elku kalpošanas atliekas. Zemes iedzīvotāji tik ilgu laiku bija piekopuši apkārtējo pagānu tautu koku un akmens tēlu pielūgsmi, ka, cilvēciski spriežot, šķita neiespējami vienkārši tā izdzēst visu šo ļaunumu pēdas. Bet Josija zemes tīrīšanā nepagura.” (Elena Vaita “Pravieši un ķēniņi”, 401. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Mēs esam septītās dienas adventisti un ar savu šī laika vēsti mēs redzam sevi (un pamatoti) tādā pašā stāvoklī, kādā bija senais Israēls: ar patiesībām, kas bija jādzird visai pasaulei. Mums tā ir liela priekštiesība. Tomēr, kā jūs domājat, cik labi mēs pildām pienākumus, kas izriet no šīm privilēģijām?

2. Iedomājies, ka tu esi Daniēls, kas ir redzējis savu tautu okupētu un sakautu un zini, ka templi, visas tavas reliģiskās ticības centru, ir iznīcinājuši elkdievīgi pagāni. Kā 5. Mozus grāmatas pārzināšana varēja palīdzēt viņam (un jebkuram citam jūdām) uzturēt ticību šajā laikā? Tas ir, kā grāmata palīdzēja viņam saprast visu, kas bija noticis un kāpēc tā notika? Kā mūsu izpratne par Rakstiem kopumā palīdz grūtos laikos un notikumos, kas citādi – bez Rakstu zināšanām – varētu mums atņemt drosmi? Ko tam vajadzētu mācīt mums par to, cik centrālu lomu mūsu ticībā vajadzētu ieņemt Bībelei?

3. Grupā pārrunājiet 70 dienu pravietojumu Dan 9:24–27. Kāda bija pravietojuma loma šajā derībā, un kāpēc derības ideja ir tik svarīga gan pravietojumā, gan mūsu dzīvē?